

Psikoloji Ve Birey (Reşat ÖNDER)

Psikoloji, insan davranışının altında yatan temel nedenleri bulmaya çalışan bilimsel çabaya verilen addır.¹ Doğumdan ölümüne kadar birey olarak yaşantısını sürdürdüğü toplumda, sosyal ilişkiler ve iletişimler yumağı ve odağı içinde bulunan insan, psikoloji biliminin yardımıyla önce kendini, sonrada diğer insanları tanıyarak, çok yönlü ve karmâşık yaşam biçimini yönlendirme durumundadır.²

“Psikoloji bugün hayatın her alanında kendisini hissettiren bir bilim dalıdır; reklamlardan, zayıflama rejimlerine, personel seçiminden, iş veriminin artırılmasına ve modern yönetim ilkelerinin işletmelerde uygulanmasına kadar geniş bir alana yayılmıştır.”

“Bireyin psikoloji biliminin temel kavramlarını bilmesinin hem kendisine ve hem de içinde yaşadığı topluma getireceği yararları iki temel grupta toplayabiliriz. **1)**Kendi davranışlarının nedenlerini daha iyi anlamaya dayanan yararlar; **2)** Toplum olarak daha sağlıklı ve demokratik bir düzen oluşturmayı kolaylaştıran yararlar.”³

Psikoloji biliminin kavram ve süreçlerini bilen kişiler, kendi davranışları üzerinde daha düzenli gözlemler yapabilirler. Psikolojinin yöntemleri ve içeriği konusunda bilgisini geliştirmiş bir birey, kendi davranışına ön yargılar, kalıplaşmış gelenekler ve görenekler çerçevesinde değil, bilimsel bir yaklaşım içinde bakabilir. Örneğin; “kızını dövmeyen dizini döver.” Sözüünü yeniden ve daha bilimsel biçimde gözden geçirir.⁴

Psikoloji biliminin içeriğini bilen birey kendi davranış, düşünce ve duygularıyla ilgili bir bilinçlenme düzeyine ulaşan kimse, yaşamının değişik yönlerini tam anlamıyla yaşayabilme olanağına kavuşur. Daha iyi baba veya anne, daha yakın doyurucu bir eş olur, mesleğini bir öğretmen, doktor, subay, müdür, vb. olarak daha etkin bir biçimde uygular.⁵

Özetlersek psikoloji biliminin içeriğini bilen birey kendini tanıır ve davranışlarına hâkim olur; başkalarının olumlu veya olumsuz davranışlarına karşı nasıl bir tepkide bulunması gerektiğini bilir; statüsünün ve rollerinin gereklerini en yapıcı biçimde yerine getirmesini sağlayacak yolları kavramış olur. Dolayısıyla birey, hem kendine, hem de başkalarına karşı yükümlülüklerini yerine getirmiş olur ki birey yaşamını manalandırmış demektir.

¹ CÜCELOĞLU, Doğan; İnsan ve Davranışı, 6.baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul-1994, s.22.

² CÜCELOĞLU, a.e., s. 24.

³ CÜCELOĞLU, a.e., s. 24.

⁴ CÜCELOĞLU, a.e., s. 47.

⁵ CÜCELOĞLU, a.e., s. 48.